

HASAN DEĞİRMENCİ (GARDİYAN)

"Gardiyan Hasan'ı nasıl bulduk?"

Afyon'da konumuzla ilgili çalışma ve araştırmalarımızı sürdürürken, 1948 yılında Afyon hapishanesinde gardiyanlık yapan bir adamdan bahsettiler. Hâlen Afyon'da hayatta olduğunu duyunca, görüşmek üzere hemen harekete geçtik. Araya birçok vasıta koyduğumuz hâlde, bir türlü adam bizimle görüşmek istemiyor, köşe bucak kaçıyordu.

Gündüz evine gidiyoruz, "*İşten gelmedi*" diyorlar. İşini sorduğumuzda, Belediyede çalıştığını, şehrin sularını açıp kapatmakla görevli olduğunu öğrendik. Akşam evine gidiyorduk, "*Evde yok*" diye cevap veriyorlardı. Böyle ısrarla üzerine yürüdükçe adam daha fazla çekiniyor, bizimle görüşmek istemiyordu. Daha fazla ısrar etmedik, işi zamana bıraktık.

Afyon'a diğer bir gidişimizde evde olacağını tahmin ettiğimiz akşam vakti, doğrudan gardiyan Hasan Ağanın (Değirmenci) evine vardık. Kapısına vurarak, Hasan Ağayı ziyarete geldiğimizi söyledik. Bir müddet bekledik, ama adam çıkmıyordu. Nihayet uzun boylu, sarışın, mavi cam gözlü, asabi tavırlı bir adam, "*Buyurun*"? dedi. Bizi içeri alacağını zannetmiştik:

"*Nerede konuşalım?*" dedik.

"*Az ileride bir kahvehane var, orada konuşalım.*" dedi.

Kendisine kısa bir açıklama yaptım. Bediüzzaman'ın hayatı, eserleri, talebeleri konusunda çalışmalarım olduğundan bahsettim. Kendisinin de bir başgardiyan yardımcısı olarak, onunla ilgili bildiklerini bize anlatmasını istedim.

Az sonra gelen çaylarımızı içmeye başlayınca, Hasan Ağa da sakinleşmiş normal bir havaya girmişti. Sorularımız üzerine anlatmaya başladı:

"Üstad'ın himmeti bize yetti"

"Hapishanenin müdürü Mehmed Kayıhan'a '*Deli Müdür*' derlerdi. Sert bir adamdı. Bediüzzaman'ın hiçbir kimseye zararı yoktu. Kendi halinde, kendi âleminde bir din adamıydı.

"Hapishanede olduğu hâlde, camide, çarşıda görülüyor, diye şâyialar çıkıyordu. Ben de o zaman bir cahillik yaptım. Ayakkabısını iyice sildim, temizledim. Acaba tozlanıp kirlenecek mi diye... Eğer tozlanırsa, gerçekten gittiğini tesbit etmiş olacaktım. Efendim gençlik ve cahillik işte..."

"Yine bir gün ondan muska yazmasını istedim. '*Bizi okuyun.*' dedim. Bana cevap olarak: '**Allah her şeyi güzel ve iyi yapar.**' diye mukabelede bulundu.

"Sabahlara kadar kendi hâlinde, kendi vicdanıyla başbaşa dua eder, ibadet eder, Allah'ı zikrederdi. Geceleri bir saat ya uyur ya uyumazdı. Biz hâliyle görevli olduğumuz için onun bütün yaşayışına dikkat ederdik. Her hâlini rapor ederdik.

"Bir gün mahkûmlara iğne yapılacaktı. Kendisini iğne bahanesiyle birkaç defa zehirlemişlerdi. Bu sebepten haklı olarak iğne yaptırmak istemedi. Ben ise, '*Hocam önce bana yapsınlar. Ondan sonra sana yapsınlar.*' dedim. Bunun üzerine kabul etti. Aynı ilâç ve aynı iğneyi önce kendim yaptırdım. Sonra da kendisine vurdular.

"Elinde güzel bir tesbihi vardı. Bu tesbihi arzu etmiştim. Kendisi de beni çağırarak '**Sana bir tesbih hediye edeceğim.**' dedi. İki eline iki tesbih alarak arkasında sakladı '**Hangi elimdekini istersin?**' dedi. Ben sağ elindekini istedim. Baktım, tam da benim arzu ettiğim tesbih sağ elindeydi. Onu bana verdi. Bu defa öbür tesbihi de uzattı. '**Bunu da ailene ver.**' dedi.

"Zaman zaman, '**Hasan Ağa!.. Hasan Ağa!..**' diye çağırırdı. Talebelerine vereceği, göndereceği herhangi bir şey olduğu zaman, bana verirdi, benimle gönderirdi. Biz o zatın hep iyiliğini, hep insanîyetini gördük. Biz ondan bir kötülük görmedik. Duası, himmeti yetti bize gayri...

"Çeşitli hâdiseler olmuştu hapishanede. Büyük kavgaların içine düşmüştük. Onun himmetiyle hiçbir şey olmadı. Burnumuz bile kanamadı. Yüzümüzün akıyla kurtulduk o meslekten.

"Zaman zaman gelip bazıları rahatsız etmek isterlerdi. Aylarca yattı. Tahliye edildikten sonra, iki defa hapishaneye geldi. İçerdeki mahkûmları ziyaret edip, görüşmek istedi. Fakat Deli Müdür razı olmadı, görüştürmedi."

Bir Gardiyanın anlattıkları, hem de çekine çekine, tabiri caizse korka korka anlattıkları ancak bu kadar... Yıllar sonra, geçmiş bir hâdiseyi rahatlıkla anlatamıyordu adamcağız. *Ya bütün hayatları, zulümle, isyanla, haksızlıkla geçenler, yarın İlâhî mahkemenin huzurunda nasıl konuşacaklar?*

Ama Bediüzzaman gibi bir af ve bağış sultanı -imanları kurtarmak şartıyla- onlara haklarını helâl ediyordu.

(Son Şahitler kitabının, ikinci cildinden derlenmiştir...)